

Швеђани су присуство жена у јавном животу подигли на ниво политике

Мислила сам да ја лично немам проблем са женским стваралаштвом у Србији пре него што сам отишла у Шведску. А онда сам ослушкивала шта Швеђанке причају и када сам чула професорку Ану Вал, била сам приморана да преиспитам себе и свој живот, каже глумица Јелена Мила, иницијаторка пројекта SNOWE у оквиру којег ће у Београду бити приказано пет филмова познатих шведских редитељки

коме се у Шведској приказују филмови са просто-ра бивше Југославије.

Ви сте покренули и фестивал „Балкански нови филм“?

Фестивал „Балкански нови филм“ одржава се већ четврту годину, у Стокхолму и у целој Шведској али се полако ширимо и на Норвешку и Финску. Интересовање постоји. Долазе они које занима Балкан. Ствара се један круг људи који имају приватне, пословне односе с Балканом, са бившом Југославијом, са Србијом и другим земљама региона. Управо то „Балкански нови филм“ чини помало ексклузивним фестивалом за Шведску, јер филм са Балкана није био заступљен тамо (само понеко остварење и то врло ретко). Овај фестивал ствара слику да је цела Шведска један биоскоп, јер он обилази 10 градова и то помера границе.

КУЛТУРНЕ ВЕЗЕ

Гордана Појовић

Пошто већ дуже време живим и радим у Шведској, била сам потпуно свесна свесна „недостатака“ обе стране у размени искустава и стваралаштва севера и југа Европе, а филм као „најсажетија“ уметност у преношењу јасних порука, можда је један од најзахвалнијих путева да се та размена успостави, каже глумица Јелена Иванишевић Пауновић (уметничко име Јелена Мила), позната нашој публици и као Стана из серије „Равна Гора“, која већ 16 година живи у Шведској.

Сада стоји иза пројекта „Снови“ (SNOWE) у оквиру којег ће у београдској Кинотеци, 20. и 21. октобра бити приказано пет филмова познатих шведских редитељки, током месеца шведске културе у Београду, уз разговоре публике са ауторкама после пројекција. Суштина пројекта SNOWE (скраћеница за: South North West East) је сарадња и размена искуства филмских ауторки из Шведске и Србије. Гошће ће боравити недељу дана у Београду не само да приказују своје филмове него и да упознају Балкан, Србију, Београд онако како их можда до сада нису знали.

Зашто гостују само жене?

А зашто не? Зашто да само жене не попричају о филму? Овај пројекат не искључује мушкарце, али су нам избор биле прво жене зато што их нема довољно у овој бранчи. Мушких филмских стваралаца већ имамо довољно на фестивалу „Балкански нови филм“ (Balkan New Film), на

Бавите ли се глумом у Шведској?

Морала сам да се помирим са судбином да ја јесам шведско-српска глумица пошто играм на неколико језика: српском, шведском и енглеском. У Шведској говорим причу о царици Јелени, мајци цара Константина и о „челичним ратницама“ – женама добровољцима у Првом светском рату. То су монодраме урађене у мојој продукцији, које чекају филмску реализацију. Ове приче о петнаест жена добровољаца играју у београдском Дому војске 28. октобра.

Активни сте у повезивању уметника из Србије и Европе?

У Шведској су гостовали наши глумци у организацији Савеза Срба у Шведској с представом за децу. Покушавали смо да доведемо и веће позоришне представе, али за то нам је потребна „финансијска“ снага. Уопште сарадња са Шведском треба да буде јаче дефинисана. Сада је врло стихијска и спорадична и своди се на ангажман појединаца. А Шведска воли и тражи добре сараднике, нарочито у култури!

Колико шведске институције подржавају женско стваралаштво у тој средини?

Историјски, жена увек има улогу из сенке, значајну али ретко примарну, готово у свим уметностима. Мајчинство заиста одузима драгоцену, можда најзначајније време креативности једне жене. Али, да ли то значи да је мајчинство крај женске креативности, који затим наступа и код жена без деце? То је онда прича једне Исидоре Секулић, На-

Page: 10

Reach: 223959

Country: SERBIA

Size: 561 cm2

2 / 2

дежде Петровић или Милеве Марић Ајнштајн или јунакиња мојих монодрама... Швеђани су присуство жена у јавном животу подигли на ниво политике, што такође изискује напор да се одржи. И страна која то подржава и она која се противи воде тешку борбу. Заправо борбе и нема; спознаја, свест и прихватање нових-стarih изазова су ту најважнији. Промена у циљу препознавања вредности жене у уметности покреће ствари и на другим нивоима. Европа је већ на путу. Ми смо ту, само још да се обавестимо о томе.

Које теме заокупљују шведски филм, нарочито женских аутора?

Ми и они имамо сасвим другачије културно наслеђе. Њихова породица и свакодневни живот и проблеми су другачији и о томе говоре филмови. Они немају тему рата, а имају теме социјалне (не)правде углавном, теме отуђености, неразумевања, налажења и с тим у вези поновног разумевања и љубави. Много воде рачуна о филму за младе. Наши филмови нуде мало јачу, бруталнију реалност која Швеђане много привлачи, погото-

во ако је урађена без задршке... У свему томе женска, углавном ретка естетика има посебно место.

Каква су вам искуства о женском стваралаштву, а поготово о подржавању тог стваралаштва, у Србији?

Мислила сам да ја лично немам проблем са женским стваралаштвом у Србији пре него што сам отишла у Шведску. А онда сам ослушкивала шта Швеђанке причају и када сам чула професорку Ану Вал (која ће у оквиру овог пројекта одржати у Београду предавање из перспективе полова и стваралаштва) била сам приморана да преиспитам себе и свој живот. Жена „историјски“ сама вуче кућу, нарочито код нас. Она је стуб куће, царица у породици, тако бар гласи идеал породице. Свако кретање даље од тога, ако не наиђе на подршку, практично јој је онемогућено или изискује огроман, готово надљудски напор. Зашто?

Мислим да ту имамо доста историјског наслеђа које носимо, а да то и не знамо. Зато је важно видети да нисмо саме и да постоје још неке ауторке које имају или су решиле одавно сличне проблеме. Овде су мушкарци у великој предности јер су добро оргазнизовани у спољњем свету. Жене треба да уче од њих како да се међусобно прихвате, подрже, поједноставе ствари, ангажују и заједно активирају за своје добро и добро свих нас. ¶

Јелена Мила Фото Дарко Ђирков